

THEORETISCHE VRAAG, PRAKTISCH ANTWOORD

(doop-en avondmaals)preek over Lucas 13,23.24

Bijbellezing Lucas 13,22-30

Bedum, 12 januari 2020; Ten Post, 1 maart 2020

ds. Marten de Vries

Gemeente van Jezus Christus, mijn zussen en broers via Hem,

‘moeilijk te verteren’

“Zijn er maar weinigen die worden gered?” Een bekende vraag. Die destijds speelde onder de Joden.¹ En nog steeds op catechisatie wordt gesteld. ‘Gaat iedereen die nooit van Jezus heeft gehoord verloren?’ ‘Als God liefde is, dan bestaat er toch geen hel?’ Ook dominees weten ’t soms niet goed. In februari ga ik naar een congres met lezingen en workshops over het ‘moeilijk te verteren’ onderwerp ‘de hel’. Je kunt de vraag ook andersom stellen: Kunnen ouders zeker weten dat de baby die ze ten doop houden een kind van God is? Kun je voor jezelf weten dat je binnenkomt?

groot rijk, weinig onderdanen?

Jezus is onderweg. Lucas 13,22: “Op weg naar Jerúzalem...” sluit aan bij hoofdstuk 9,51: “Toen de tijd naderde dat Jezus van de aarde zou worden weggenomen, ging Hij vastberaden op weg naar Jerúzalem.” Om zijn missie te voltooien waarvoor zijn Vader Hem naar de wereld had gestuurd.² In de steden en dorpen waar Jezus doorheen komt, maakt Hij van de gelegenheid gebruik om ‘te prediken en te genezen’.^{3,4} Zijn voorbeelden van een ‘onvruchtbare vijgenboom’⁵ en een grote mosterdstruik⁶ lokken een vraag uit: “Zijn er maar weinigen die worden gered?” Hoe zit het nou: een gróót koninkrijk met weíinig onderdanen?

1

THEORETISCHE VRAAG

geen populair dogma

Misschien heeft de vraag een spottende ondertoon. Jezus trekt wel belangstelling en maakt indruk;⁷ maar veel áánhang heeft Hij nou juist niet. Zijn beweging heeft tot dusver inderdaad veel weg van een onooglijk mosterdzaadje of een minuscuul bolletje gist.⁸ Hij heeft zijn volgelingen zojuist nog een hart onder de riem gestoken met: “Vrees niet, kleíne kudde.”⁹ Mogelijk is het oprechte belangstelling voor nader onderricht door de rabbi. Het is ook logisch dat de vraag bij ons: jong en oud, regelmatig opkomt. ‘De hel’ is geen populair dogma. Gewoonlijk wordt de náuwe hemelpoort zo ópgerekt dat er geen zijkanten meer overblijven.

¹ SBNT. Zie ook Marcus 10,26.

² Lucas 4,18.

³ Naar Opwekking 347.

⁴ Lucas 13,1-21.

⁵ Opschrift in NGB-'51 boven Lucas 13,6-9.

⁶ Lucas 13,18.19.

⁷ Matteüs 7,28.

⁸ Lucas 13,20.21.

⁹ Lucas 12,32.

de poule indeling uit z'n zak

Prima vraag op zich. En toch deugt hij niet. Te theoretisch. Dat blijkt uit het antwoord van Jezus. Hij zegt niet wat in Matteüs 22 staat: “Velen zijn geroepen, maar slechts weinigen uitverkoren.”¹⁰ Evenmin: ‘het is “een grote schare, die niemand tellen kan”.’¹¹ Jezus ‘weet wat er in een mens omgaat’¹². Heeft hem door. Hij bedoelt het niet zoals de cipier uit Filippi toen die Paulus en Silas vroeg: “Wat moet ik doen om behouden te worden?”¹³ Hij klinkt als iemand die middenin een voetbalwedstrijd de poule indeling uit z'n zak haalt om te filosoferen over de mogelijke eindstand.

PRAKTISCH ANTWOORD

aan de ↵ jullie!

“Doe alle moeite om door de smalle deur naar binnen te gaan” zegt Jezus. Heel praktisch. Oude vertaling: “Strijdt om in te gaan.”¹⁴ ‘Strijdt-t’ met ‘-dt’: meervoud: ‘jullie moeten ‘strijden.’ Het Griekse werkwoord doet denken aan een wéd-strijd.¹⁵ In de Arabische Bijbelvertaling staat een vorm van het werkwoord¹⁶ dat wij kennen uit het zelfstandig naamwoord ‘djihâd’. Ook gebruikt in II Petrus 1: “Span u in om uw roeping en uitverkiezing waar te maken, broeders en zusters.”¹⁷ Het geldt voor iedereen: zet geen (vijgen)boom¹⁸ op over kindertjes in donker Afrika zonder kinderbijbel, als je zelf een boom bent zonder ‘goede vruchten’.¹⁹

geen Arc de Triomphe

Hoezo ‘smalle deur’²⁰ (of ‘poort’)²¹? Wel, je moet je er echt doorheen wringen. Je jas moet uit, je trui, je blouse, je hemd: alleen als ‘naakte zondaar’²² kun je passeren. De deur van Jezus is een nóód-uitgang²³ die je niet vindt zonder ‘oprecht besef van schuld’: je gróóste nood!²⁴ De márs van Jezus zélf lijkt geen triomftocht. Hij smeekt straks: ‘Vader, als het kan, wijs Me dan een brédere deur.’ Ook jíj komt ‘Gods nieuwe wereld’²⁵ niet binnen onder een Arc de Triomphe. Jézus is de deur.²⁶ Het kost inspanning om als volgeling je eigen spreekwoordelijk ‘kruis te dragen’.^{27 28}

do it now!

Is het geen bangmakerij: “Velen zullen proberen binnen te gaan maar er niet in slagen”? Zo is de tekst wel begrepen. In combinatie met angst voor verwérping in plaats van verkiézing. Met als gevolg avondmaalsmijding en vrees voor een ingebeelde hémel richting naar de hél. Maar

¹⁰ Matteüs 22,14.

¹¹ Naar Openbaring 7,9 – NBG-'51.

¹² Johannes 2,25.

¹³ Handelingen 16,30.

¹⁴ Statenvertaling; NBG-'51.

¹⁵ ‘αγωνίζομαι’.

¹⁶ ‘اجتهدوا’ van ‘اجتهاد’.

¹⁷ II Petrus 1,10; Grieks: ‘σπουδαζω’.

¹⁸ Naar Lucas 13,6-9.

¹⁹ Lucas 6,43.

²⁰ ‘θύρα’.

²¹ Statenvertaling en NBG-'51: ‘πύλη’ (Byzantijnse Tekst).

²² Gereformeerd Kerkboek ('06) 170:3: “Moede kom ik, arm en naakt, tot de God, die zalig maakt.”

²³ Gijs Zomer, Kracht voor elke dag 2019, 11 april.

²⁴ Gereformeerd Kerkboek, Avondmaalsformulier 4, ad ‘Uitnodiging en Terugwijzing’.

²⁵ Lucas 13,28.29 – Bijbel in Gewone Taal.

²⁶ Johannes 10,9.

²⁷ Lucas 14,27.

²⁸ Vergelijk Efeziërs 6,10-17; Heidelbergse Catechismus Zondags 52.127: ‘duivel, wereld, eigen vlees’; Nederlandse Geloofsbelijdenis Artikel 29: ‘...door de Geest strijden...’.

dat is misverstand. De leer van de uitverkiezing is ‘een levende tróóst van Gods volk’ – Dordtse Leerregels.²⁹ Wat Jezus zegt is een áánsparing: ‘Do it nów!’ Doe je best. Geloven mag wat kosten. Denk níét dat je straks kunt scoren met “Wij hebben met U gegeten en gedronken”³⁰ en ‘heel wat preken aangehoord’.³¹ Je komt er alleen – maar dan absolúút! – wanneer je je ‘toevlucht’ neemt tot ‘het bloed, de dood, het lijden en de gehoorzaamheid van Jezus de Heer’.³²

geïntegreerde asielzoeker

“Je kunt Gods koninkrijk alleen binnengaan als je opnieuw geboren wordt en een nieuw leven krijgt” – horen we straks, vóór de doop.³³ Het wedergeboortekanaal is smal. Jij redt jezelf niet wanneer je voor jezelf moet pleiten: ‘Maar Heer, ik zat toch in de goede kerk. U zag me minimaal eenmaal per zondag. Ik deed belijdenis. Met het avondmaal was ik er regelmatig en ik liet m’n kinderen dopen. Vloeken en stelen, daar deed ik niet aan. En ik was o zo milieubewust.’ Jézus redt jou wanneer Hij van jou kan getuigen: ‘Vader, zij integreerde als asielzoeker in het ‘Koninkrijk der Hemelen’.³⁴ Vader, hij was niet iemand van het theoretisch geredeneer over ánderen – waarmee hij Mij op afstand hield. Uw liefdevolle doopbelofte was voor hem praktijk!’

Amen

²⁹ Dordtse Leerregels Hoofdstuk I §14, laatste woorden.

³⁰ Lucas 13,26a, Bijbel in Gewone Taal.

³¹ Lucas 13,26b.

³² Nederlandse Geloofsbelijdenis Artikel 29.

³³ Gereformeerd Kerkboek, Doopformulier 1, ad ‘Over de doop’.

³⁴ ‘Koninkrijk van de hemel’ in Matteüs passim, naar NGB-’51.